

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศและเพื่อศึกษาผลการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งสิ้น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือนักศึกษาชาวต่างประเทศที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่สามารถอ่าน เขียน และสนทนาภาษาไทยได้จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 20 คน และ จากมหาวิทยาลัยพายัพ จำนวน 30 คน และกลุ่มที่ 2 คือนักศึกษาชาวต่างประเทศที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่สามารถอ่าน เขียน สนทนาภาษาไทยได้ และเรียนภาษาไทยในระดับกลาง จากมหาวิทยาลัยพายัพ จำนวน 10 คน โดยทั้งสองกลุ่มใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

แบบสอบถามความต้องการหนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และแบบสอบถามผลการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศด้านความคิดเห็นและด้านความรู้ความเข้าใจ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณานำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณาคความ

สรุป

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ได้หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ จำนวน 3 บท คือ

บทที่ 1 วิถีชีวิต

บทที่ 2 ความเชื่อ

บทที่ 3 ประเพณี

โดยในแต่ละบทจะประกอบด้วยเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความต้องการจากกลุ่มตัวอย่างก่อนลงมือทำหนังสือ รูปแบบของหนังสือเป็นขนาด A5 (14.8 x 21 ซม.) ขนาดอักษร 18 พอยท์ รวมทั้งสิ้น 70 หน้า ประกอบไปด้วย ปก คำนำ สารบัญ เนื้อหาโดยเขียนเป็นความเรียง อธิบายคำศัพท์ พร้อมภาพประกอบ และกิจกรรมคำถามท้ายเรื่องผลการวิจัยปรากฏว่าหนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีคุณค่าในระดับดี สามารถนำไปให้ผู้เรียนในอ่านเสริมประสบการณ์ได้

2. ผลการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศด้านความคิดเห็นพบว่าผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีความเห็นว่าหนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยเล่มนี้มีความเหมาะสมดี

3. ผลการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศด้านความรู้ความเข้าใจพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจ วัฒนธรรมไทยจากหนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยในระดับดี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. การสร้างหนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศ ในขั้นตอนแรกของการสร้างหนังสือผู้วิจัยได้สอบถามความต้องการ หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทย พบว่าผู้เรียนชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ มีความต้องการหนังสือเสริมประสบการณ์และเห็นด้วยว่าวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการเรียนภาษา ดังที่ผู้เรียนกล่าวไว้ในแบบสอบถามความต้องการว่า “ถ้ารู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาจะทำให้ การเรียนภาษาง่ายขึ้น” ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการเรียนภาษา สอดคล้อง กับที่ อวยพร พานิช และคณะ (2543:147-152) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม ไว้ว่า วัฒนธรรมนั้นครอบคลุมวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมทุก ๆ ด้าน ผู้ทำการสื่อสารจึง จำเป็นต้องศึกษาเรื่องวัฒนธรรมในสังคมที่เราสื่อสารอยู่ให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งเพื่อให้การสื่อสาร ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับคำกล่าวของ บุญรอด โชติวิจิรา (2553:25) ที่กล่าวว่า ภาษามีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอย่างใกล้ชิด กล่าวคือภาษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ที่ใช้ถ่ายทอดและสะท้อนวัฒนธรรมในขณะที่วัฒนธรรมนั้นก็บ่งบอเกิดที่สำคัญอย่างหนึ่งในการ ก่อเกิดภาษา

หลังจากสอบถามแล้วผู้วิจัยจึงทำการสร้างหนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยจากการวิจัยรูปแบบการสร้างหนังสือซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักการและขั้นตอนจากรูปแบบการสร้างหนังสือสำหรับเด็กของสนิท สัตโยภาส (2547: 25) ซึ่งเดิมมี 9 ขั้นตอน มาปรับให้เหลือ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สำรวจเรื่องที่จะเขียน ขั้นที่ 2 กำหนดแนวคิด และวางโครงเรื่อง ขั้นที่ 3 ขั้้นลงมือเขียนและประเมินคุณค่าขั้นที่ 4 ขั้้นทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไข ขั้นที่ 5 ขั้้นจัดทำหนังสือฉบับสมบูรณ์ และประเมินผลการใช้หนังสือ ซึ่งทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเห็นว่ามีความชัดเจน และกระชับเหมาะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

2. ผลการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศด้านความคิดเห็นพบว่าผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าหนังสือเล่มนี้มีประโยชน์ต่อการเรียนภาษาไทย และวัฒนธรรมไทยสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยได้ดี ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าเนื้อหาทางวัฒนธรรมจึงควรนำมาประกอบการสอนภาษา สอดคล้องกับคำกล่าวของ สุภัทรา อักษรนุเคราะห์ (2532:36-37) ว่าผู้สอนควรเลือกหนังสือเรียนที่มีเนื้อหาวัฒนธรรมมาก ๆ แทนหนังสือเรียนที่เน้นไวยากรณ์ ผู้เรียนจึงจะได้ความรู้ทางวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กับทักษะทางภาษา เพราะจะได้ทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน กับวัฒนธรรมเจ้าของภาษา ดังนั้นอภิปรายได้ว่าเมื่อพบว่าวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการเรียนภาษา ผู้สอนจึงสามารถสอนวัฒนธรรมได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ ในทางตรงคือการสอนวัฒนธรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในทางอ้อมผู้สอนอาจจัดการบรรยายทางวัฒนธรรมทั้งในและนอกห้องเรียน คือพยายามสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าได้สัมผัสสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของภาษา โดยผู้สอนเน้นสิ่งที่มีอยู่ และเห็นอยู่จริง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลกันยา สิมารักษ์ (2545) ได้วิจัยเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมทางสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการฟัง-พูดภาษาอังกฤษและความเข้าใจในทางวัฒนธรรมทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังที่ได้รับการสอนโดยกิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมทางสังคม ผลการทดลองพบว่าการสอนโดยกิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมทางสังคม ทำให้นักเรียนมีความสามารถทางการฟัง-พูดภาษาอังกฤษสูงขึ้น และนักเรียนมีความเข้าใจวัฒนธรรมทางภาษาอังกฤษสูง และงานวิจัยของ เพลินจิต ภูดี (2546) พบว่า การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้เพื่อการสื่อสาร ได้อย่างเหมาะสมในสังคมภายใต้วัฒนธรรม ค่านิยมของสังคมไทยนั้น การสอนควรเน้นกิจกรรมการสื่อสาร ซึ่งจะเน้นการใช้ภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสารในสังคมได้ โดยอาศัยหลักการทางภาษาศาสตร์ หลักทฤษฎีและปรัชญาประกอบด้วย จิตวิทยารูคิค หลักการได้มาซึ่งภาษาที่สอง และหลักการทางวัฒนธรรม

3. ผลการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่าผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมไทยจากหนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยในระดับดีถึงดีมาก จำนวน 7 คนจากกลุ่มเป้าหมายทั้ง 10 คน โดยแบ่งเป็น ระดับดี 4 คน และระดับดีมาก 3 คน แสดงให้เห็นว่าหนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเล่มนี้ ช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนได้

ผู้วิจัยยังพบว่าระดับความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมไทยนั้นขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยด้วย กล่าวคือ ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลา 1-2 ปี เรียนหลักสูตรภาษาไทยร่วมกับนักศึกษาคนไทย ทำให้ผู้เรียนสามารถอ่านและตอบคำถามในหนังสือเสริมประสบการณ์ได้อย่างคล่องแคล่ว อีกทั้งเนื้อหาวัฒนธรรมในหนังสือเสริมประสบการณ์บางเรื่องผู้เรียนก็มีประสบการณ์ในวัฒนธรรมไทยเรื่องนั้นมาแล้ว แต่ก็ยังเข้าใจความหมายที่ไม่ชัดเจน ซึ่งเห็นได้จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนว่ารู้จักวัฒนธรรมไทยเรื่องอะไรมาบ้าง คำตอบของผู้เรียนส่วนใหญ่จะเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง เป็นต้น และผู้เรียนจะรู้เพียงว่าวันสงกรานต์มีกิจกรรมเล่นสาดน้ำ วันลอยกระทงก็จะต้องไปลอยกระทงที่แม่น้ำ แต่ผู้เรียนยังไม่ทราบความหมายที่แท้จริงของวัฒนธรรมต่างๆ นั้น จากประเด็นเรื่องระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยที่ส่งผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติทยา จตุทอง (2549) ที่ศึกษาเรื่องการรับรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ พบว่า ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่ได้ระดับคะแนนไม่ได้นั้น เกิดจากอิทธิพลภายนอกทางสังคมเป็นสำคัญ เช่น ระยะเวลาอยู่ในประเทศไทยสั้น หรือเวลาที่เรียนภาษาไทยมีน้อย เป็นต้น

ประเด็นสุดท้ายที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจคือจากผลการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์พบว่าผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศจะมีการปรับตัวกับความตระหนกทางวัฒนธรรม กล่าวคือ ในช่วงแรกที่มาประเทศไทยผู้เรียนจะมีความตื่นเต้นเมื่อพบวัฒนธรรมไทยซึ่งถือเป็นสิ่งแปลกใหม่ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย หรือการทักทาย ซึ่งระยะแรกผู้เรียนจะมองวัฒนธรรมไทยในมุมมองที่ไม่ต่างจากนักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ แต่เมื่อได้มาอาศัยอยู่ในประเทศไทยและเรียนภาษาไทยสักระยะหนึ่งผู้เรียนจะเริ่มปรับตัว และจะเกิดความรู้สึกสนใจและอยากเรียนรู้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับขั้นตอนการปรับตัวกับความตระหนกทางวัฒนธรรมทั้ง 5 ขั้นตอนของ Morris Sill (อ้างใน เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2548:221-223) เชื่อว่าในการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่บุคคลน่าจะผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขั้น Discovery ในขั้นนี้จะเกิดความตื่นเต้นและความรู้สึกยินดีในประเทศที่เราได้ไปท่องเที่ยวหรือไปอยู่ใหม่ ขั้น Self – Alignment เริ่มหันมาสนใจกับ

ความแตกต่างและสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่คุ้นเคยหลังผ่านช่วงของความตื่นตาตื่นใจไปแล้ว บุคคลนั้น จะพบว่า การที่ไปอยู่อีกประเทศหนึ่งได้ไปเรียนรู้วัฒนธรรมของเขาแล้ว ชั้น Participle เริ่มต้นที่จะ เรียนรู้มากขึ้นเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมเจ้าบ้าน พยายามพัฒนาทักษะการสื่อสารเริ่มต้นผูกมิตร กับคนในท้องถิ่นนั้น ๆ การได้ออกมาสัมผัสชีวิตจริงมากขึ้นทำให้เริ่มเข้าใจตัวเอง และควบคุม ตัวเองได้ และชั้น Devolution ชั้นสุดท้ายนี้แสดงถึงความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับ วัฒนธรรมใหม่ได้โดยสมบูรณ์ และในขั้นนี้บุคคลจะแสดงจุดเด่นของวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือ เจ้าบ้านที่ตนได้ไปพบเห็นมา ผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนหลายคนอยู่ในชั้น Devolution คือสามารถปรับตัว เข้ากับวัฒนธรรมเป็นอย่างดีแล้ว และสามารถบอกเล่าให้ผู้อื่นฟังได้ อีกทั้งยังพบว่าผู้เรียนหลายคน นั้นชื่นชอบวิถีชีวิตแบบไทยและวัฒนธรรมไทยต่าง ๆ มาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการสร้างหนังสือสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ผู้สร้างหนังสือ ต้องระบุให้ชัดเจนว่าหนังสือจะใช้กับผู้เรียนระดับใด ระดับต้น ระดับกลาง หรือระดับสูง เพราะ การกำหนดระดับผู้เรียนจะเป็นกรอบกำหนดระดับภาษาที่ใช้ในการเขียนหนังสือเล่มนั้น ๆ ซึ่งจะ ให้ การเขียนหนังสือง่ายขึ้นและมีความถูกต้องสูง
2. หนังสือที่มีภาพประกอบนั้น ควรระมัดระวังเรื่องลิขสิทธิ์ของภาพนั้น ๆ หากเป็นภาพ ที่นำมาจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรืออินเทอร์เน็ต ต้องมีการอ้างอิงถึงที่มาอย่างถูกต้องและชัดเจน
3. ควรจัดทำซีดีประกอบหนังสือ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการฟังควบคู่กับทักษะ การอ่าน และยังได้เห็นภาพวัฒนธรรมต่างๆ อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. การนำหนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไปเป็นสื่อการสอนนั้นทำได้ แต่ผู้สอนต้องมีการวัดพื้นฐานของผู้เรียนก่อนว่าผู้เรียนมีพื้นฐานในระดับใด
2. การจะสอนเนื้อหาทางวัฒนธรรมนั้นผู้สอนต้องแสดงให้เห็นเจตนาดีในการสอนภาษา โดยใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อ และไม่ควรมนำวัฒนธรรมของผู้เรียนกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษา มาเปรียบเทียบให้เห็นข้อดีข้อเสีย แต่ควรศึกษาความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่าง สองวัฒนธรรม

3. หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยฉบับนี้เป็นหนังสือที่มีแบบฝึกหัดและ
เฉลยสมบูรณ์ในเล่ม แต่หากผู้สอนนำไปใช้สอนในห้องเรียนสามารถปรับหรือเพิ่มการวัดและ
ประเมินผลให้ครอบคลุมจุดประสงค์ของผู้สอนแต่ละคนเองได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบการสอนโดยใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมกับการสอนโดยเนื้อหาอื่น ๆ เช่น เนื้อหาด้านการท่องเที่ยว แล้วเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการสอนโดยเนื้อหานั้น ๆ ด้วย
2. ควรจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ด้านอื่น ๆ แก่ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ที่สามารถเชื่อมโยงกับการสอนภาษา เช่น ด้านการออกเสียง การเขียนเรียงความ หรือการสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น